

Pluimveeonderwijs op de schop

Gevraagd: beter geschoold personeel

Het aantal leerlingen en studenten dat kiest voor veehouderijvakken in het groen onderwijs is de laatste decennia sterk afgenomen. Rundveehouderijonderwijs wordt nog op alle AOC's en hogere agrarische scholen gegeven, varkenshouderij slechts in Zuid- en Oost-Nederland. Het gespecialiseerde pluimveeonderwijs wordt sinds enkele jaren vrijwel niet meer gegeven. Leerlingen kunnen nog oriëntatiestages volgen als onderdeel van praktijkcursussen van PTC+ in Barneveld. De hogere agrarische scholen organiseren jaarlijks een korte gespecialiseerde cursus in de zomerperiode.

Adriaan Vernooij
Wageningen UR Livestock Research

Doordat er nog nauwelijks pluimveeonderwijs wordt gegeven, is er inmiddels een groot tekort ontstaan aan geschoolde nieuwe medewerkers. Dat met deze ontwikkeling de kennisbasis van de pluimveehouderij steeds zwakker wordt, staat voor iedereen buiten kijf. Om deze ontwikkeling te keren, hebben de AOC's in Zuid- en in Oost-Nederland de han-

den ineem geslagen met de branche organisaties en met PTC+ en WUR. In april 2008 is afgesproken om het onderwijs niet meer per AOC uit te gaan voeren, maar in een landelijk samenwerkingsprogramma met van AOC's.

Nieuw onderwijsprogramma

In oktober 2008 is gestart met een opleiding die zich richt op bijscholing van medewerkers uit de

praktijk. Het betreft een BBL-opleiding (Beroeps Begeleide Leerweg) waarin medewerkers van pluimveebedrijven één dag per week een opleiding volgen. Deze opleiding wordt elke woensdag gevolgd bij PTC+ in Barneveld en gegeven door docenten van de AOC's en instructeurs van PTC+. De opleiding bestaat uit theorielessen, praktijkinstructie en excursies. Leerlingen werken bij pluimveebedrijven, pluimveeservicebedrijven, de Agrarische Bedrijfsverzorging en bij broederijen.

Hoewel de bijscholing is bedoeld voor medewerkers uit de praktijk, blijkt dat er ook veel belangstelling voor deze pluimveesdag is bij leerlingen van de AOC's die een reguliere dagopleiding volgen. Daarom is een speciaal programma opgezet voor leerlingen uit de dagopleiding. Vanwege de onverwacht grote belangstelling bij deze leerlingen, is er besloten tot een vervolg dat zich volledig richt op deze doelgroep. Deze nieuwe opzet van het pluimveehouderijonderwijs bij de AOC's gaat van start in het schooljaar 2009-2010, ook in een landelijk samenwerkingsverband.

Goed geschoolde voorlichters

Het belang van goed onderwijs en behoud van een sterke kennisinfrastructuur voor een sector is lastig te waarderen in financiële termen. De sterke kennisinfrastructuur van de Nederlandse landbouw wordt echter gezien als een van de belangrijkste peilers van de landbouw- en veehouderijproductie. Het belang van het behoud ervan kan daarom niet te laag ingeschat worden. De betrokken branche-organisaties (NOP, NVV, LTO) onderkennen dit en werken intensief mee aan de uitvoering van dit initiatief. Om inhoud en richting van nieuwe opleidingen te plannen zijn ledenbijeenkomsten georganiseerd. De uitkomst daarvan is bepalend geweest voor de keuze en opzet van de lesprogramma's. In het bedrijfsleven wordt veel aandacht besteed aan het bijscholen van docenten middels excursies en studiedagen. Verder is er een begin gemaakt met het opzetten van docentenstages in de pluimveehouderij, om de docenten beter bekend te maken met de nieuwe ontwikkelingen in de sector. Ook werving van nieuwe leerlingen gaat in nauwe samenhang met de organisaties.

Arkervaat-Twente verzorgt bijscholing in hoofdzaak zelf

Bij Arkervaat-Twente (Nijkerk) werken de buitendienstmedewerkers op hbo-niveau, maar ze hebben vrijwel allemaal een mbo-vooropleiding, volgens verkoopleider Cor van Dijk. Sollicitanten afkomstig uit het hbo zijn er vrijwel niet. Het aanbod aan onderwijs en cursussen om de mbo-ers op het juiste niveau te krijgen is beperkt. Arkervaat-Twente maakt gebruik van de bijscholingsmogelijkheden die De Schothorst biedt. Daarnaast nemen enkele van de medewerkers deel aan de PluimveeAcademy. Het grootste deel van de trainingen wordt intern verzorgd, door learning-by-doing en coaching door seniormedewerkers. De kosten van deze vorm van interne bijscholing zijn lastig te kwantificeren, maar bedragen per persoon zeker enkele tienduizenden euro's, volgens Van Dijk. Dit zit zowel in de begeleidingstijd van senioren als in het feit dat nieuwe medewerkers pas na enige tijd effectief en met voldoende commerciële waarde kunnen functioneren.

Volgens Van Dijk zouden zowel de mbo- als de hbo-opleidingsinstituten hun nieuwe instroom beter moeten voorbereiden op de arbeidsmarktsituatie en stimuleren om studies te kiezen waar veel vraag naar is. Het pluimveebedrijfsleven dient zelf ook kritisch te zijn op hun betrokkenheid bij de ontwikkelingen in het onderwijs die essentieel zijn voor het laten slagen van onderwijsvernieuwingen voor kleine sectoren.

Er is een klankbordgroep gevormd met vertegenwoordigers vanuit de primaire sector en de periferie. Tijdens deze discussies kwam ook duidelijk de behoefte vanuit het bedrijfsleven voor goed geschoolde voorlichters en vertegenwoordigers naar voren. De gestarte BBL-opleiding richt zich op medewerkers in de primaire sector, maar medewerkers in de periferie hebben een breder scala aan kennis en competenties nodig. In het vervolgoverleg het komend schooljaar zal dit aspect meer aandacht krijgen. Bedrijven moeten nu veel tijd en geld besteden aan het bijscholen van veelbelovende potentiële voorlichters en vertegenwoordigers in de pluimveehouderij. Om deze scholingsprogramma's te kunnen ondersteunen wordt ook overleg gevoerd met andere scholingsinitiatieven in de pluimveehouderij om door middel van bredere samenwerking met alle betrokken partijen scholing en kennisniveau zoveel mogelijk te kunnen verbeteren.

CONCLUSIE

De pluimveeonderwijsprojecten die nu gestart zijn leveren een goede bijdrage aan de invulling van de kennisbehoefte van de sector. De landelijke samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven om de scholing te versterken is uniek. Maar de kennisbehoefte van een sector gaat verder dan een MBO- of HBO-diploma. Om een leven lang leren te kunnen organiseren is verdergaande samenwerking nodig van alle betrokkenen binnen de sector. Met de huidige projecten is er een begin gemaakt voor de pluimveehouderij. Een begin, maar wel een veelbelovende start waarin partijen in de kenniskolom elkaar weer gevonden hebben en gezamenlijk aan scholing en ontwikkeling in de pluimveehouderij werken.

Broederij Verbeek bemerkt behoefte aan een goede vakopleiding

Broederij Verbeek's Broederij en Opfokbedrijven is gespecialiseerd in de productie van broedeieren, eendagskuikens en leg-hennen. Het bedrijf heeft zo'n 100 fte aan medewerkers in dienst, waarvan ruim twintig mensen in adviseursposities. Volgens directeur Pieter Kruit investeert het bedrijf jaarlijks substantieel in de opleiding van het eigen personeel. Die bijscholing is nodig op pluimveetechnisch gebied, maar ook voor voorlichtings- en verkooptechnieken. Daarvoor werkt Verbeek samen met trainingsinstituten als PTC+, VMR Partners, VTL, EVO, Schoevers enzovoorts. Medewerkers van Verbeek doen regelmatig administratieve en taalopleidingen, BHV-cursussen en hele specifieke opleidingen zoals pluimveevoeding en management, of een speciale opleiding voor de chauffeurs, zodat zij pluimveetransporten mogen rijden.

Intern heeft het bedrijf enkele specialisten in dienst, zoals dierenartsen, een kwaliteitsmanager, voedingsspecialist en embryo-loog, die zowel in R&D werken als het eigen personeel bijscholen. Kruit schat in dat voor het bijscholen van het eigen personeel jaarlijks 50.000 euro nodig is voor trainingen en cursussen, gegeven door zowel externen als eigen medewerkers. Naar zijn mening kan de situatie voor de sector verbeterd worden als er meer vakopleidingen zouden zijn, zoals een basisopleiding pluimveekennis of een basisopleiding paraveterinaire handelingen.

De embryoloog controleert de kwaliteit van de eendagskuikens in de broederij.

